

SZENT ISTVÁN EGYETEM

**URADALMI KERTÉSZETEK
A 19. SZÁZADI MAGYARORSZÁGON**

Doktori értekezés tézisei

TAKÁCS KATALIN

GÖDÖLLŐ

2017.

A doktori iskola

megnevezése: **Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskola**

tudományága: **agrár-műszaki**

vezetője: **Dr. Bozó László**

egyetemi tanár, DSc./MHAS

Szent István Egyetem

Kertészettudományi Kar

Talajtan és Vízgazdálkodási Tanszék

Témavezető: **Dr. Fatsar Kristóf**

egyetemi tanár, PhD habil.

Szent István Egyetem

Tájépítészeti és Településtervezési Kar

Kertművészeti és Kerttechnikai Tanszék

.....
DI vezetőjének jóváhagyása

.....
Témavezető jóváhagyása

A KUTATÁS ELŐZMÉNYEI, KITŰZÖTT CÉLOK

Napjainkban a történeti kertek szerteágazó témakörének tudományos minőségű ismertetését és feldolgozását egyre több szakember végzi, jellemzően kert- és tájtörténeti, művészettörténeti illetve agrártörténeti megközelítésben. Doktori disszertációm témaválasztását – *Uradalmi kertészetek a 19. századi Magyarországon* – elsősorban az a tény inspirálta, hogy noha közismert, a második világháború előtt a magántulajdonú dísz- és haszonkertek fenntartását országosan elismert kertész szakemberek vezették, mégis sokszor igen keveset tudunk az általuk kezelt, kertészeti művelés alatt álló együttesek szakmai-gazdasági irányításáról, a fenntartói személyzet helyzetéről, illetve a különböző típusú kertészeti egységek egymáshoz való viszonyáról, jellemzőiről.

Kutatásom célja általános szakmai jellemzést adni a 19. századi Magyarország uradalmi kertészeiről, illetve egyes főúri birtokok gazdálkodásának és kertészeti hátterének részletesebb vizsgálatán keresztül új tudományos eredményekkel bővíteni az egykori uradalmi kertészetek kialakításával és működésével kapcsolatos ismereteinket.

Disszertációmban elsősorban az uradalmi kertészetek tájépítészeti jellemzőinek elemzésével, továbbá a működésük sajátosságaival, így a finanszírozás, az alkalmazotti hierarchia, a munkaerő gazdálkodás stb. kérdéseivel foglalkozom. Az említett két kutatási irányvonal mellett céлом továbbá néhány jelentősebb hazai uradalmi kertészet fásszárú növényanyagának ismertetése és újszerű összehasonlító elemzése a fellelhető elsődleges források alapján, különös tekintettel a közgyűjteményekben, családi levéltárakban fennmaradt összeírásokra.

A KUTATÁS FORRÁSAI ÉS MÓDSZEREI

Az uradalmi kertészetek témakörének kutatását a vonatkozó szakirodalom megismerésével kezdtem, amelynek felkutatása a téma átfogó jellege miatt több szálon haladt. Az általános kerttörténeti, agrártörténeti kontextus felvázolásához a közelmúlt szakirodalmi kutatási eredményeit vettem alapul. Az uradalmi kertészet fogalmának tisztázásához kutattam a korabeli szóhasználat alkalmazási formáit, majd az egykori kertészetek azonosítása céljából a korabeli és napjaink kertművészeti inventáriumainak listáit összevetettem egymással. Ezt követően egyes szelektált objektumok kapcsán összevettem a 19. század második felének kataszteri térképi adatait a mai légi felvételekkel, hogy megállapítsam egykori és jelenkori kiterjedésüket, illetve azt is, hogy milyen mértékben maradtak fenn.

Az uradalmi kertészetek objektum szintű kutatását a szakirodalmi források és kataszteri adatok gyűjtésén túl elsődleges levéltári forrásadatok, így különösen korabeli számadások, birtokigazgatási iratok és növényleltárak elemzésével végeztem. A korabeli fásszárú növényalkalmazás újszerű bemutatásához a felkutatott forrásadatokat saját készítésű kronológiai táblázatban ábrázoltam, emellett keresztátlás gyakoriság elemzéssel vizsgáltam az egyes taxonok előfordulási gyakoriságát. A táblázatkészítés célja a statisztikai elemezhetőségen (pl. előfordulás gyakorisága) túl az volt, hogy létrejöjjön egy olyan egységes adattábla, amelyben egy egyszerű kronológiai rendben, áttekinthetően listázhatóvá és kereshetővé válik, hogy egy adott taxon mikor, melyik kertben fordult, illetve fordulhatott elő.

EREDMÉNYEK

Doktori disszertációm témája számos új tudományos eredményt hozott az egykor létezett uradalmi kertészetek témaköre kapcsán. Egyik első kutatási eredményem volt az alcsúti uradalmi birtokközpont kertészeti telepének és a mára elpusztult kertépítészeti elemek azonosítása Füredi Jenő századfordulón készült leírása alapján. A szakirodalmi és levéltári források alapján megfogalmaztam az uradalmi kertészetek kettős – funkcionális és szervezeti – értelemben meghatározható történeti fogalmát.

Ezt követően kimutattam a 19. századi magánbirtokosok kezében lévő uradalmi kertészetek hármas funkciójának – díszkert, konyhakert, gyümölcsös – a nagybirtokrendszer felbomlásáig létezett szerves összefüggését. A kataszteri adatok alapján kimutattam, hogy a birtokközponti díszkertek mellett haszonkert (konyhakert és/vagy gyümölcsös) minden esetében kimutatható volt, azonban utóbbiak napjainkra nem maradtak fenn eredeti funkciójukban.

Emellett családi levéltárakban található számadási iratok vizsgálatával kimutattam az uradalmi kertészet, mint birtokigazgatási egység szervezeti felépítését és hierarchiáját, továbbá új tudományos adatokat közöltem három egykori uradalmi kertészet (Körmend, Martonvásár, Nádasdladány) kapcsán a kertek működtetésére fordított személyi és pénzügyi erőforrásokról.

Kutatásom harmadik részterületén a felkutatott 19. századi növényjegyzékek alapján elkészítettem egy kronológiai táblázatot, amelyben az egyes fásszárú taxonokra vonatkozóan feltüntettem a korabeli faj vagy fajta leírásának évszámát, valamint azt, hogy melyik kertészetben és mikor fordult elő. A kronológiai rendszerre épülő táblázat segítségével vizuálisan bemutattam, hogy a 19. század folyamán jellemzően mely fajok és fajták fordulhattak elő a magyarországi díszkertészeti növényalkalmazásban.

TÉZISEK

1. Az uradalmi kertészet a reformkortól a második világháborúig Magyarországon használatban állt szakmai terminus, amely történeti fogalomként egyszerre kétféleképpen értelmezhető. Egyrészt területi kiterjedéssel bíró birtoktörténeti fogalomként, mint egy adott földbirtokos magántulajdonában álló, egy vagy több összefüggő birtoktesthez kapcsolható, kertészeti fenntartás, illetve művelés alatt álló területek – díszkertek, konyhakertek, gyümölcsösök, faiskolák – összessége. Másrészt funkcionális működés szempontjából, mint az uradalmi birtokigazgatáson belül egy olyan komplex feladatkörrel bíró gazdasági-szervezeti egység, amely magában foglalja az uradalomhoz tartozó kertek fenntartási-fejlesztési tevékenységének szakmai irányítását és kivitelezését.

Az uradalmi kertészetek a 19. századi Magyarországon jellemzően főúri, egyházi, hitbizományi tulajdonban álltak, elsődleges feladataik közé tartozott a nagybirtokhoz tartozó díszkertek fenntartása és fejlesztése, a konyhakertek, gyümölcsösök központi irányítás alapján történő művelése. A dísz- és haszonnövények termesztése jellemzően uradalmi felhasználás, azaz önellátás céljából történt, de kereskedelmi célú növénytermesztés és forgalmazás a század második felében előfordult számos uradalmi kertészetben, pl. Alcsút, Eszterháza, Pápa, Tata.

Az összetett szakmai feladatokat ellátó uradalmi kertészetek, a birtokigazgatáson belül önálló gazdasági egységként működhettek, saját költségvetéssel és személyzettel. Az uradalmi kertészet felelős szakmai irányítását a főkertész látta el. Egy uradalmi kertészet alá tartozhatott több külön kezelt kertészeti egység (faiskola vagy gyümölcsös), amelyek a birtokközponttól eltérő településen is elhelyezkedhettek (pl. martonvásári vagy nádasdladányi uradalom faiskolái). Az uradalmak birtokközpontjain

a rezidenciákhoz közvetlenül kapcsolódó dísz- és haszonkertek az uradalmi kertészetek csak egy részének tekinthetők.

- 2. A főúri rezidenciához kapcsolódó, kertészeti fenntartás és kezelés alatt álló területeken a három kertészeti ágazat – díszkertészet, konyhakertészet, gyümölcsstermesztés – térbeli kialakítását illetve tervezettségét tekintve kataszteri értelemben ugyan elkülöníthető, azonban működésüket vagy az alkotóelemeik előfordulását tekintve nem.*

A kataszteri térképek és birtokkataszteri jegyzőkönyvek alapján azonosítottam az uradalmi kertészetek elkülöníthető hármas tagolódását, azaz főúri birtokközponton belül, a kastélyépület közvetlen közelében elhelyezkedő díszkertek, konyhakertek, és – amennyiben létezett - a gyümölcsösök térbeli lehatárolását, kiterjedését és egymáshoz való viszonyát. A vizsgált minta alapján megállapítható, hogy míg a díszkerti részek kiterjedése igen nagymértékben eltérő lehetett – akár százszoros léptékbeli különbséggel ugyanakkor a haszonkerti részek egymáshoz viszonyított aránya sokkal kisebb volatilitást mutat, jellemzően hathétszeres különbséggel. Az egyes uradalmakra vonatkozóan végzett levéltári kutatások az igazolják, hogy noha az uradalmi kertészetekben a kertészeti ágazatok térbeli elkülönítésére törekedtek, a működtetés tekintetében ez nem valósult meg. Díszkertészeti célú termesztő berendezések (pl. ananászház Ikerváron, barackház Körmenden) a konyhakertben is elhelyezésre kerülhettek, de a termesztő telep önmagában a díszpark része is lehetett (pl. Alcsút).

- 3. A kataszteri térképek és a légi felvételek alapján megállapítható, hogy az uradalmi kertészetek hármas tagolódásából funkcionális értelemben egyértelműen a díszkerti részek maradtak fenn napjainkra, azonban*

tulajdonviszonyukat, funkciójukat és térbeli kialakításukat tekintve jelentősen átalakult formában.

Szerencsés esetben a haszonkertek területe ma is integráns részét képezi a díszkertnek, bár funkciója szinte minden esetben módosult, jellemzően gyepvel borított vagy fákkal benőtt / telepített zöldfelületté változott (pl. Ikervár, Fertőd, Peresznye, Csákánydoroszló). Másik szerencsés eset, amikor az egykori urasági haszonkertészet, vagy annak egy része az együttes építéstörténeti fejlődése során díszkertté alakult át (pl. Tiszadob, Iszkaszentgyörgy). Azonban a legtipikusabb eset az, hogy a díszkerttel szomszédos egykori konyhakert, gyümölcsös területe (illetve akár a díszkert területének egy része is) az idők folyamán tulajdonjogilag levált az építészeti együttesről, majd funkcióváltás következtében megszűnt, jellemzően beépült (pl. Körmend, Hőgyész, Lovászpátona, Gencsapáti, stb) vagy mezőgazdasági területté alakult át (pl. Simaság, Dáka).

4. A szegődményes bértáblák adatai az uradalmi alkalmazotti hierarchia elkülönülő szintjeit egyértelműen jelzik. Ezek vizsgálata alapján kimutattam az uradalmakban alkalmazottként működő, különböző státusú kertészek optimális esetben három szinten meghatározható hierarchiai helyzetét és a többi uradalmi alkalmazott viszonylatában mérhető anyagi megbecsültségüket.

A főkertész, mint a kertészeti termesztés és fenntartási, esetenként fejlesztési feladatok ágazatvezetője – más gazdasági ágazatvezetőkhez, pl. főerdész, fővadász, kasznár hasonlóan – középvezetői státust töltött be az uradalomban. A szakmai irányítása alá tartozó kertészetért, mint a birtokigazgatás egyik ágazati gazdasági egységéért felelősséggel tartozó középvezető, közvetlen elszámolással tartozott a számtartó felé. Komplex feladatkörének (kertfenntartás, termesztés, munkaerő gazdálkodás és

irányítás) ellátása keretében közvetítő kapocs volt az uradalmi birtokigazgatás legfelsőbb szintű gazdasági irányítása és a konkrét kertészeti szakmunkát elvégző alkalmazottak és egyéb beosztottak között. A főkertész uradalmanként eltérő megbecsültségét mutatja, hogy fizetése a vezető uradalmi tisztségviselők (tisztartó/felügyelő) bérének negyede, de akár fele is lehetett. A főkertész alatti pozícióban a szakmai képzettséggel bíró kertészsegédek álltak, majd a kertész hierarchia legalsó fokán álló kertészlegények, kertészbojtárok. Utóbbiak anyagi megbecsültsége igen alacsony volt: fizetésük a főkertészi fizetés mindössze 10%-a körül mozgott, szegődményük alapján a béresekkel, hajdúkkal, kocsisokkal álltak egy szinten.

5. *Uradalmi számadási iratok vizsgálata alapján kijelenthető, hogy a jelentős kiterjedésű dísz- és haszonkertekkel rendelkező főúri kertészetek kezelése önálló gazdasági - üzemeltetési egységként jellemzően elkülönült a birtokigazgatásban, ugyanakkor ezen belül a fenntartási, a termesztési és a fejlesztési-építési jellegű munkák és feladatok nem különültek el egymástól.*

Az uradalmi kertészetekben negyedéves és éves időszakra vetített számadási jegyzőkönyvek voltak jellemzőek, amelyek az éves pénzügyi költségtervről és eredményekről tanúskodnak. A fennmaradt iratokból megállapítható a munkafolyamatokban részt vevők státusa, foglalkozása. Kimutattam, hogy a kertészetek üzemeltetése során a kertfenntartási és termesztési szakmunkák mellett kisebb-nagyobb volumenű építési beruházások (pl. kerítés és kapuépítés, üvegház renoválás, tetőfedések javítása, útrendszer átalakítása, növénytelepítés, vízrendezési munkák) is rendszeresen helyet kaptak. Azaz a fenntartási jellegű és a fejlesztési-építési munkák nem különültek el egymástól. Ugyanakkor a kerti

alkotóelemek renoválását célzó építési jellegű beruházások speciális szakfeladataihoz a kertészeti egységen kívüli uradalmi alkalmazottakat és fizetett külsős szakembereket (pl. ácsot, kőművest, kovácsot, üvegest, asztalost, fuvarost) is igénybe vettek. A kertészeti szakmunkákat végző alkalmazotti személyzet munkaerő kapacitását a 19. század első felében kiegészítették a kötelező jobbágyi robottal, majd később napszámosok és bérmunkások segítségével látták el a betanított kertészeti segédmunkákat (pl. gyomlálás, kapálás, sarabolás, kanális-tisztogatás, trágyaterítés).

6. Az uradalmi kertészetek szabadföldi fásszárú taxon választéka a 19. század folyamán döntően még alapfajok diverzitására épült, a fásszárú fajták részaránya a korabeli növénylistákban – az alcsúti főhercegi kertészetet kivéve – nem volt meghatározó.

Az uradalmi kertészetek korabeli növényjegyzékei arról tanúskodnak, hogy a 19. század folyamán a kiültetésben alkalmazott díszcserjék, díszfák taxon választéka döntő többségében az alapfajokra terjedt ki. A növénygyűjtési divat eredményeként létrejött növénygyűjtemények fajta-választék gazdagodása a 19. század utolsó harmadára jellemző, mivel az új fajták többségének botanikai leírása a század középső harmadában történt. A fásszárúak fajta diverzitásának aránya a leggazdagabb hazai növénygyűjteményben – az alcsúti főhercegi kertészetben – is 50% alatt maradt az évszázad legvégén. Kutatásom gyakorlati eredménye a vizsgált növényleltárak összesítésével és az egyes taxonok botanikai leírása időpontjának kigyűjtésével összeállított kronológiai táblázat, amelyben a fajokra és fajtákra vonatkozóan kereshetővé válik, mikor történt meg botanikai leírása, és ehhez képest mikor fordult, fordulhatott elő egy adott uradalmi díszkertben.

7. Az uradalmi kertészetek növényleltárainak keresztábrás taxon gyakoriság elemzésével egyértelműen megállapítottam, hogy mely fásszárú taxonok voltak általánosan elterjedtek a 19. század folyamán a szabadföldi díszkertészeti növényalkalmazásban.

A vizsgált 19. századi levéltári növényjegyzékekben (Alcsút, Ikervár, Martonvásár, Keszthely) az alábbi fásszárú taxonok előfordulása többszörös átfedéssel kimutatásra került. Figyelemre méltó, hogy a taxon egyezőséget mutató keresztábrás táblában a fajták aránya gyakorlatilag elenyésző, ezzel párhuzamosan az is megállapítható, hogy a Linné által a 18. században botanikailag leírt alapfajok dominálnak.

Fák: *Acer campestre*, *Acer monspessulanum*, *Acer negundo*, *Acer pensylvanicum*, *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*, *Acer pseudoplatanus*, *Acer pseudoplatanus* 'Variegatum', *Acer rubrum*, *Acer saccharinum*, *Acer saccharinum*, *Acer saccharum* subsp. *nigrum*, *Acer tataricum*, *Aesculus flava*, *Aesculus flava*, *Aesculus hippocastanum*, *Aesculus pavia*, *Ailanthus altissima*, *Alnus glutinosa*, *Alnus glutinosa* 'Laciniata', *Alnus incana*, *Betula pendula*, *Betula pendula*, *Betula pendula* 'Crispa', *Broussonetia papyrifera*, *Carpinus betulus*, *Castanea sativa*, *Catalpa bignonioides*, *Celtis australis*, *Celtis occidentalis*, *Cercis canadensis*, *Cercis siliquastrum*, *Cydonia oblonga*, *Diospyros lotus*, *Diospyros virginiana*, *Elaeagnus angustifolia*, *Fagus sylvatica*, *Fagus sylvatica* 'Atropunicea', *Fraxinus americana*, *Fraxinus angustifolia*, *Fraxinus excelsior*, *Fraxinus excelsior* 'Crispa', *Fraxinus excelsior* 'Pendula', *Fraxinus ornus*, *Ginkgo biloba*, *Gleditschia sinensis*, *Gleditschia triacanthos*, *Gymnocladus dioicus*, *Juglans nigra*, *Koelreuteria paniculata*, *Liriodendron tulipifera*, *Maclura pomifera*, *Paulownia tomentosa*, *Platanus orientalis*, *Populus alba*, *Populus balsamifera*, *Populus heterophylla*, *Populus nigra*, *Populus nigra* var.

italica, *Populus tremula*, *Populus x canadensis*, *Populus x canescens*,
Prunus cerasus, *Prunus mahaleb*, *Prunus padus*, *Pyrus communis*,
Quercus cerris, *Quercus robur*, *Robinia hispida*, *Robinia pseudoacacia*,
Robinia viscosa, *Salix babylonica*, *Salix purpurea*, *Salix repens*, *Sorbus*
aucuparia, *Sorbus domestica*, *Sorbus torminalis*, *Styphnolobium*
japonicum, *Styphnolobium japonicum 'Pendula'*, *Tilia cordata*, *Tilia x*
europaea, *Ulmus americana*, *Ulmus minor*.

Cserjék: *Amorpha fruticosa*, *Amygdalus nana*, *Aristolochia macrophylla*,
Baccharis halimifolia, *Berberis vulgaris*, *Calycanthus floridus*,
Calycanthus praecox, *Campsis radicans*, *Caragana arborescens*,
Caragana frutex, *Ceanothus americanus*, *Celastrus scandens*, *Cladrastis*
kentukea, *Colutea arborescens*, *Conus alba*, *Coriaria myrtifolia*, *Cornus*
mas, *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana*, *Corylus avellana 'Laciniata'*,
Corylus colurna, *Cotinus coggygria*, *Crataegus azarolus*, *Crataegus*
calpodendron, *Crataegus crus-galli*, *Crataegus laevigata*, *Crataegus*
laevigata, *Cytisus scoparius*, *Euonymus europaeus*, *Euonymus japonicus*,
Euonymus japonicus 'Argenteovariegatus', *Euonymus verrucosus*,
Evonymus atropurpureus, *Eyonymus latifolius*, *Frangula alnus*, *Genista*
tinctoria, *Hibiscus syriacus*, *Hippocrepis emerus*, *Hippophae rhamnoides*,
Jasminum fruticans, *Kerria japonica*, *Laburnum anagyroides*, *Ligustrum*
lucidum, *Ligustrum vulgare*, *Lonicera caprifolium*, *Lonicera*
sempervirens, *Lonicera tatarica*, *Mahonia aquifolium*, *Morus alba*,
Morus alba, *Morus nigra*, *Morus rubra*, *Myricaria germanica*, *Paeonia*
suffruticosa, *Paliurus spina-christi*, *Parthenocissus quinquefolia*,
Parthenocissus quinquefolia, *Periploca graeca*, *Philadelphus coronarius*,
Philadelphus pubescens, *Physocarpus opulifolius*, *Potentilla fruticosa*,
Prunus pumila, *Ptelea trifoliata*, *Pyracantha coccinea*, *Rhamnus*
cathartica, *Rhus glabra*, *Rhus typhina*, *Ribes alpinum*, *Ribes aureum*,
Rubus plicatus, *Sambucus nigra 'Laciniata'*, *Sambucus racemosa*,

Sorbaria sorbifolia, Spartium junceum, Spiraea chamaedryfolia, Spiraea japonica, Spiraea salicifolia, Staphylea pinnata, Staphylea trifoliata, Symphoricarpos orbiculatus, Symphoricarpos racemosus, Syringa persica, Syringa persica 'Laciniata', Syringa vulgaris, Toxicodendron radicans, Viburnum lantana, Viburnum opulus, Viburnum opulus 'Roseum', Vitex agnus-castus, Wisteria sinensis.

Örökzöldek: *Abies alba, Abies balsamea, Cupressus sempervirens, Juniperus communis, Juniperus sabina, Juniperus virginiana, Larix europaea, Pinus cembra, Pinus nigra, Pinus sylvestris, Pinus strobus, Taxus baccata, Thuja occidentalis, Thuja orientalis, Tsuga canadensis.*

Lomblevelű örökzöldek: *Buxus sempervirens, Hedera helix, Prunus laurocerasus, Ruscus aculeatus.*

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

Az uradalmi kertészetek fogalma kapcsán megállapítható, hogy a reformkortól a második világháborúig használat szakmai terminus volt Magyarországon, amely a nagybirtokrendszer felbomlásával és a második világháborút követő államosítással értelmét veszítette. A korabeli és napjaink kert inventáriumainak összevetésével összeállított uradalmi kertészetek adatbázisa nagyságrendileg közel ezer objektumot listáz. Ez a lista a későbbiekben kert inventarizációs és revíziós munkák során felhasználható.

A korabeli kataszteri térképeket összevetve a mai légi felvételekkel, megállapítottam, hogy a haszonkerti funkciók eltűnése mellett a települési szövet sok esetben ma is pontosan mutatja az egykor létezett haszonkertek területét. Egyes történeti együttesek esetében – pl. Fertőd, Ikervár, Keszthely, Gödöllő, Alcsút, Fehérvárcsurgó vagy a kevésbé ismertek közül Csákánydoroszló, Peresznye – ahol a kertek területi integritása fennmaradt,

elképzhető lenne az egykori haszonkertészeti vagy termesztő faiskolai funkciók feléléstése a díszkert mellett.

A 19. században jelentős kertészet nem létezhetett irányító főkertész és az irányítása alá tartozó szakképzett személyzet, illetve betanított munkások folyamatos illetve időszakos jelenléte nélkül. A napjainkra e kertészetekből fennmaradt kertépítészeti együttesek vagyonkezelésében éppen ennek hiánya a legnagyobb kihívás. Az egykori uradalmi kertészetek gazdaság irányítási értelemben vett szerepkörét és minőségét napjainkban a vagyonkezelés és létesítményüzemeltetés fogalma fedi. Fontos lenne ennek az egykor létezett komplex fenntartói-irányítói, vagyonkezelői szemléletnek a felelevenítése és érvényesítése a fennmaradt történeti kert együttesek hasznosítása során.

AZ ÉRTEKEZÉS TÉMAKÖRÉHEZ KAPCSOLÓDÓ PUBLIKÁCIÓK

Könyvrészlet

Takács Katalin - Fatsar Kristóf : L'influence de Le Nôtre en Hongrie au XVIIIe siècle, in: In: Marco Martella (ed.): *L'héritage d'André Le Nôtre: Les jardins à la française, entre tradition et modernité.* [Nanterre]: Conseil général des Hauts-de-Seine, 2014. pp. 52-61. – ISBN 978-2-9550563-0-1

Takács Katalin: A 19. századi magyar kertészársadalom a hazai szakirodalomban, in: Fatsar, K [szerk]: *Kalászat - Kerttörténeti tanulmányok Baloghné Ormos Ilona 70. születésnapjára*, Budapest, 2012, p.135-147. – ISBN: 978-963-503-524-3

Folyóiratcikkek

Takács, Katalin: Archducal gardens of Hungary in the 19th century. in: *Acta Universitatis Sapientiae, Agriculture and Environment, Supplement*, 2011, pp. 140-148. – ISSN 2068-2964 (online); ISSN 2065–748X (nyomtatott)

Fekete Albert , Sárospataki Máté , Takács Katalin: Landscape ecological and visual significance of dendrological gardens in the Carpathian Basin. in: *Acta Universitatis Sapientiae, Agriculture and Environment* 6, 2014, pp. 57-68. – ISSN 2068-2964 (online); ISSN 2065–748X (nyomtatott)

Konferencia kiadványok

Takács Katalin - Klagyivik Mária - Firnigl Anett, 2012 : A sellyei Draskovich-kastély kertjének birtoklástörténete, in: Füleky György: *A táj változásai a Kárpát medencében – Történelmi emlékek a tájban*, Keszthely, 2012, p.179-185. – ISBN 978-963-06-2214-1

Takács Katalin, Zsigmond Vince: Importance of GIS databases in management and planning of public green spaces. A case study of the Budapest Zoo and Botanical Garden., in: Fábos et al. (ed.): *Proceedings of*

Fabos Conference Landscape and Greenway Planning, Full paper, 2010,
pp.104-109. – ISBN:978-963-503-409-3

Kutatási jelentések

Takács Katalin, Szabó Csaba: *A martonvásári Brunszvik–Habsburg–Dreher-kastély és a Szent Anna-templom előkertje. Kerttörténeti tudományos dokumentáció és értékleltár*. Budapest, 2017, 98.p

Gecséné Tar Imola, Takács Katalin: *Az egri Érsekkert kerttörténeti tudományos dokumentációja*, Budapest, 2016, 34 p.

Gecséné dr. Tar Imola, Takács Katalin: *Iszkaszentgyörgy, Amadé-Bajzáth-Pappenheim-kastély – Kerttörténeti tudományos dokumentáció*. Budapest, 2014. 108.p.

Takács Katalin, Gecséné dr. Tar Imola: *Kerttörténeti tudományos dokumentáció a zalacsányi Batthyány-kastély és kúria műemléki együtteséhez*. Budapest, 2013. 53.p.

Takács Katalin, Klagyivik Mária, Firmigl Anett: *A sellyei Draskovich-kastély kerttörténete. Kutatási dokumentáció*. Budapest, 2011. 80.p.

Egyéb publikációk

Imola Gecséné Tar, Katalin Takács, Ágnes Bechtold: The Hungarian National Graveyard in Budapest as a public park. *Teka Komisji Urbanistyki i Architektury*, Tom XLIV, 2016, pp. 187-193. – PL ISSN 0079-3450; PL eISSN 2450-0038

Báthoryné Nagy Ildikó Réka - Takács Katalin: Evaluation methods of urban trees along the Danube in Budapest. in: István Valánszki et al. (ed.): *Greenways and Landscapes in Change: Proceedings of the 5th Fábos Conference on Landscape and Greenway Planning*. Budapest, 30 June, 2016, pp. 471-477. – ISBN:978-963-269-546-4